

‘आर्थिक मन्दीसँग जुध्न संयुक्त रूपमा काम गर्नुपर्छ’

■ अभियान संवाददाता —————

असार २८, काठमाडौं । संयुक्त राष्ट्रसङ्घअन्तर्गतको एशिया-प्रशान्त क्षेत्रका लागि आर्थिक तथा सामाजिक आयोग (इस्क्याप)ले एशिया तथा प्रशान्त क्षेत्रको आर्थिक र सामाजिक अध्ययन प्रतिवेदन सार्वजनिक गरेको छ । आयोगले विहावार ललितपुरमा एक कार्यक्रम आयोजना गरी ‘इकोनोमिक एण्ड सोसल सर्भ अफ एशिया एण्ड द प्यासिफिक २०१२’ नामक प्रतिवेदन सार्वजनिक गरेको हो । ‘अशान्ति र वस्तुहरूको मूल्य उच्च भएको युगमा साभा समृद्धिको खोजी’ उपशीर्षक दिइएको सो प्रतिवेदनले यो क्षेत्रको सन् २०१२ को वृद्धिको परिदृश्य समेटेको छ ।

केही ढिलो गरी सार्वजनिक भएको सो प्रतिवेदनले आर्थिक मन्त्री तथा अन्य समस्यासँग जुध्नका लागि मुलुकहरूले संयुक्त रूपमा काम गर्नुपर्ने सुझाएको छ । त्यसका लागि क्षेत्रीय आर्थिक समायोजन उत्तम विकल्प भएको प्रतिवेदनमा उल्लेख छ । यूरोले यूरोपमा साभा मुद्राको हैसियत गुमाउदै जानु र तेल उत्पादक मुलुकमा भएको राजनीतिक अस्थिरताजस्ता गैरआर्थिक कारणले तेलको मूल्यमा लगातार वृद्धि हुनुले विश्वका हरेक क्षेत्रमा नयाँ चुनौती सृजना गर्न सक्ने प्रतिवेदनले औन्त्याएको छ । प्रतिवेदनअनुसार विकसित मुलुकहरूले मन्दीबाट मुक्ति पाउन अपनाएका उपायले यस क्षेत्रमा विनियम दरमा परिवर्तन गर्ने र मुद्रास्फीति बढाउने खतरा देखिएको छ । अन्तरक्षेत्रीय व्यापार तथा प्रत्यक्ष वैदेशिक लगानी वढाई गए पनि यस क्षेत्रमा विश्व आर्थिक मन्दीका प्रभाव कम गर्नका लागि नीतिगत व्यवस्थाको अभाव भएकाले थप समस्या सृजना हुन सक्ने पनि प्रतिवेदनले बताएको छ ।

प्रतिवेदनले सन् २०१२ मा दक्षिण र दक्षिण पश्चिमी एशियाको आर्थिक वृद्धिर ५ दशमलव द प्रतिशत हुने बताएको छ । यो गतवर्षको भन्दा भण्डै एक प्रतिशतले कम हो । सन् २०११ मा यी क्षेत्रको वृद्धिर

६ दशमलव ७ प्रतिशत रहेको थियो । समग्र एशिया-प्रशान्त क्षेत्रको वृद्धिर भने सन् २०११ को ६ दशमलव १ प्रतिशतबाट घटेर यो वर्ष ४ दशमलव द प्रतिशतमा भने अध्ययनको निष्कर्ष छ । तर, यति हुँदाहुँदै पनि यो विश्वकै सैवैभन्दा तीव्र वृद्धिको क्षेत्रका रूपमा भने रहिरहने छ । यो वर्ष चीनको वृद्धिर गतवर्षको ९ दशमलव २ प्रतिशतबाट घटेर ८ दशमलव ६ प्रतिशतमा आउने अनुमान गरिएको छ भने भारतको वृद्धिर ६ दशमलव ९ प्रतिशतमा सुधार भई ७ दशमलव ५ प्रतिशत पुग्ने

इस्क्याप प्रतिवेदन-२०१२

बताइएको छ । नेपालको हकमा भने प्रतिवेदनले राष्ट्र वैद्यककै ४ दशमलव ५ प्रतिशतको वृद्धिको अनुमानलाई समर्थन गरेको छ ।

प्रतिवेदनले यस क्षेत्रका मुलुकहरूले सामना गर्नुपर्ने भुख्य नीतिगत चुनौतीहरू पनि प्रस्तुत गरेको छ । यसमा वृद्धि र मुद्रास्फीतिको व्यवस्थापन, कमजोर मौद्रिक नीति तथा विनियम दरमा उतारचढाव, वेरोजगारीको सम्बोधन, आमदानी तथा सामाजिक असमानतामा वृद्धि र जोखिमको सामनाजस्ता विषय रहेका छन् ।

कार्यक्रममा बोल्दै राष्ट्रिय योजना आयोगका उपाध्यक्ष दीपेन्द्रबहादुर क्षेत्रीले ने पालमा विप्रेषणले आममानिसको क्यशक्ति बढाएर आयात बढाउनमा महत पुऱ्याएकाले व्यापार धाटाको मात्रा पनि बढाई गएको बताए । समाजमा समानुपातिक विकास अहिलेको आवश्यकता भएको उनको धारणा छ । ‘उच्च आर्थिक वृद्धि गरीबी निवारण र जीवनस्तरमा सुधारका लागि आवश्यक छन् । तर, हामीले सहभागितामूलक र समानुपातिक विकास पनि सँगै लैजानु आवश्यक छ,’ उनले भने ।

मुलुकमा उच्च आर्थिक वृद्धिका लागि बहुत आर्थिक आधार तयार गर्ने पनि राष्ट्र वैद्यकका गर्भनर डा. युवराज खतिवडाले बताए । नभए दीर्घकालमा असन्तुलन

आउने उनको भनाइ छ । ‘चतुर्थको व्यवहारमा परिवर्तन र कर्जानीतिलाई अझ उत्पादनशील बनाउनु पनि उत्तिकै आवश्यक छ,’ उनले भने । नेपालको मुद्रास्फीति प्रायः आर्थिक नीतिले अनुमान गरेभन्दा बढी भएको साउथ एशियन वाच अन ट्रेड, इकोनोमिक्स एण्ड एन्भायरो मेण्ट (सावटी)का कार्यकारी अध्यक्ष डा. पोषराज पाण्डेले बताए । सन्तुलित आर्थिक वृद्धिका लागि नेपालले लगानी नीतिमा सुधार गर्नुपर्ने र कृषि तथा पूर्वाधारलाई प्राथमिकतामा राख्नुपर्ने उनको भनाइ छ । ‘यसका साथै हामीले उत्पादन र उत्पादन क्षमतामा सुधार गर्नु पनि उत्तिकै आवश्यक छ,’ उनले थपे । अन्य अतिकम मुलुकको तुलनामा नेपालमा प्रत्यक्ष वैदेशिक लगानी कम भित्रिएकाले पनि लगानी नीतिमा ध्यान दिनैपर्ने अर्थशास्त्री प्राढा विश्वम्भर प्याकुन्याले बताए ।

यस क्षेत्रमा आर्थिक मन्दीको प्रभाव अझै रहने त्यसले रोजगारीमा प्रत्यक्ष प्रभाव पार्ने एस्केप दक्षिण र दक्षिण पश्चिमी एशिया उपक्षेत्रीय कार्यालय, नयाँ दिल्लीका निर्देशक डा. नागेश कुमारको भनाइ छ । कार्यक्रममा सर्वाइंगीण विकास अध्ययन केन्द्र (आईआईडीएस)का आर्थिक सल्लाहकार डा. भवानी दुर्गाना, लैड्गिक विशेषज्ञ डा. विना प्रधान, संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय विकास कोष -यूएनडीपी)का वरिष्ठ आर्थिक सल्लाहकार डा. वासुदेव गुहा-खास्तोबिसलगायतले प्रतिवेदनमाथि टिप्पणी गरेका थिए । नेपालका तर्फबाट इस्क्यापका शाश्वत सापकोटा, राष्ट्रिय योजना आयोगअन्तर्गतको आर्थिक विश्लेषण तथा वैदेशिक सहायता सञ्चालन से व्युत्पन्नका कार्यक्रम निर्देशक रविशङ्कर सैनू र गर्भनर डा. खतिवडाले प्रतिवेदनमा योगदान गरेका छन् । ‘विश्वव्यापी आर्थिक उतारचढाव र एशिया-प्रशान्त क्षेत्रको आर्थिक सम्भावनाहरू र त्यसले ने पालमा पार्ने प्रभाव’ विषयमा नीतिगत छलफल कार्यक्रमको सहायोजन इस्क्याप र सावटीले गरेका थिए ।